

EUROOPA PARLAMENT

2014–2019

Väliskomisjon

2015/2036(INI)

6.3.2015

RAPORTI PROJEKT

strateegilise ja sõjalise olukorra kohta Musta mere piirkonnas pärast Krimmi
ebaseaduslikku annekteerimist Venemaa poolt
(2015/2036(INI))

Väliskomisjon

Raportöör: Ioan Mircea Pașcu

SISUKORD

lehekülg

EUROOPA PARLAMENDI RESOLUTSIOONI ETTEPANEK.....	3
---	---

EUROOPA PARLAMENDI RESOLUTSIOONI ETTEPANEK

strateegilise ja sõjalise olukorra kohta Musta mere piirkonnas pärast Krimmi ebaseaduslikku annekteerimist Venemaa poolt (2015/2036(INI))

Euroopa Parlament,

- võttes arvesse oma varasemaid resolutsioone Ukraina kohta, eriti 15. jaanuari 2015. aasta resolutsiooni¹,
- võttes arvesse oma 12. septembri 2013. aasta resolutsiooni ühise julgeoleku- ja kaitsepoliitika merendusmõõtme kohta², 12. septembri 2012. aasta resolutsiooni nõukogu aastaaruande kohta Euroopa Parlamendile ühise välis- ja julgeolekupoliitika kohta³, 3. juuli 2012. aasta resolutsiooni idapartnerluse kaubandusaspektide kohta⁴ ja 14. detsembri 2011. aasta resolutsiooni Euroopa naabruspoliitika läbivaatamise kohta⁵,
- võttes arvesse oma 20. jaanuari 2011. aasta resolutsiooni Euroopa Liidu Musta mere strateegia kohta⁶,
- võttes arvesse nõukogu 17. detsembri 2014. aasta, 21. detsembri 2014. aasta ja 18. detsembri 2014. aasta järeldusi,
- võttes arvesse välisasjade nõukogu 17. novembri 2014. aasta ja 29. jaanuari 2015. aasta järeldusi Ukraina kohta,
- võttes arvesse välisasjade nõukogu viimaseid avaldusi,
- võttes arvesse ELi assotsieerimislepinguid Ukraina, Moldova ja Gruusiaga,
- võttes arvesse oma varasemaid resolutsioone Venemaa Föderatsiooni kohta,
- võttes arvesse nõukogu 24. juuni 2014. aasta otsust solidaarsusklausli liidu poolse rakendamise korra kohta⁷,
- võttes arvesse NATO Walesi tippkohtumise 5. septembri 2014. aasta deklaratsiooni,
- võttes arvesse kodukorra artiklit 52,
- võttes arvesse väliskomisjoni raportit (A8-0000/2015),

A. arvestades, et Musta mere piirkond on üks strateegiliselt tähtsamaid piirkondi maailmas

¹ Vastuvõetud tekstid, P8_TA(2015)0011.

² Vastuvõetud tekstid, P7_TA(2013)0380.

³ Vastuvõetud tekstid, P7_TA(2012)0334.

⁴ Vastuvõetud tekstid, P7_TA(2012)0276.

⁵ Vastuvõetud tekstid, P7_TA(2011)0576.

⁶ Vastuvõetud tekstid, P7_TA(2011)0025.

⁷ ELT L 192, 1.7.2014, lk 53.

ning väga oluline ELi ja selle liikmesriikide jaoks eelkõige julgeoleku ja kaitse tagamiseks, aga ka ELi naabruspoliitika ja idapartnerluse seisukohast; arvestades, et kõik püsivad pikaleveninud konfliktid Moldova Vabariigis (Transnistria), Gruusias (Lõuna-Osseetia ja Abhaasia) ning Armeenias ja Aserbaidžani vahel (Mägi-Karabakh) toimuvad Musta mere piirkonnas;

- B. arvestades, et Euroopa Ülemkogu on karmilt hukka mõistnud Krimmi ja Sevastopoli annekteerimise Venemaa Föderatsiooni poolt ning ei tunnusta seda; arvestades, et annekteerimise tagajärjel kehtestati piirangud ELi ja Krimmi vahelistele kaubandussuhetele;
- C. arvestades, et NATO on hukka mõistnud Vene Föderatsiooni sõjategevuse järsu ägenemise Krimmis ja selle ebaseadusliku ja seadusvastase annekteerimise, ning Ida-Ukraina tahtliku destabiliseerimise rahvusvahelist õigust rikkudes;
- D. arvestades, et sõjaline tasakaal Musta mere piirkonnas on pärast Krimmi ebaseaduslikku annekteerimist muutunud ning Venemaa ebaseaduslikult saavutatud kontrolli all on nüüd sadu kilomeetreid Krimmi rannikut ja sellega külgnevat mereala vastu NATO ja ELi piire; arvestades, et Venemaa on toetanud agressiivset tegevust Ukraina territooriumil;
- E. arvestades, et enne ebaseaduslikku annekteerimist oli Krimmis Venemaa maa- ja õhuvägesid minimaalselt ning nende ülesanne oli peamiselt kaitsta Venemaa Musta mere laevastiku põhibaasi Sevastopoli ja kahte sellega külgnevat mereväebaasi; arvestades, et annekteerimise järel sõjalise kohaloleku suurendamisega Krimmis ja Musta mere piirkonnas on Venemaa hakanud looma mere-, maa- ja õhuvägedest koosnevaid ühendatud ründejõudusid;
- F. arvestades, et Venemaa on pärast Krimmi annekteerimist kiirendanud Musta mere laevastiku laiendamist ja ajakohastamist; arvestades, et Musta mere laevastiku ajakohastamise kava on üks ambitsioonikamaid osi Venemaa riiklikus relvahankeprogrammis aastateks 2011–2020; arvestades, et 2014. aasta detsembris kiitis Venemaa valitsus heaks uue sõjalise doktriini, mille kohaselt peetakse NATOt Venemaa peamiseks julgeolekuohuks;
- G. arvestades, et Türgi on NATO liitlasriik, mereriik, aktiivne piirkondlikus välispoliitikas osaleja ja ELi oluline partner, sh energia- ja piiridega seotud julgeoleku valdkonnas; arvestades, et Türgi strateegiline asukoht on väga oluline ka arvestades teist suurt ohtu, millega NATO ja EL silmitsi seisab – see on isehakanud Islamiriik (Da'esh);
- H. arvestades, et EL, NATO ja USA on mõistnud hukka 2014. aasta novembris Venemaa ja Abhaasia separatistliku valitsuse vahel sõlmitud „lepingu” ning on uuesti kinnitanud oma toetust Gruusia suveräänsusele ja territoriaalsele terviklikkusele;
- I. arvestades, et pärast Vene vägede poolt okupeerimist on Krimmis toimunud inimõiguste rikkumised, mille all kannatavad eelkõige krimmitatarlased;

Muutus Musta mere piirkonna strateegilises ja julgeolekuolukorras

1. toetab kindlalt seisukohta, mille kohaselt Krimmi ja ebaseaduslikku annekteerimist Venemaa poolt ei tunnustata; väljendab uuesti oma toetust Ukraina sõltumatusele ja suveräänsusele ning piiride rikkumatusele; toetab täielikult Euroopa Ülemkogu järeltulekut, mille kohaselt EL ei tunnusta Krimmi ja Sevastopoli ebaseaduslikku annekteerimist;
2. märgib murega, et Krimmi annekteerimine on põhjustanud märkimisväärse muutuse Musta mere piirkonna ja sellega külgnevate alade strateegilises olukorras; hoiatab, et terve poolsaare okupeerimisega on Venemaa juurde saanud väga olulise lähteplatvormi nii lääne (Transnistria ja Doonau suudmeala), Balkani ja lõuna (Vahemere idaosa) suunal, kuhu ta on paigutanud alalise mereväe, ning et Krimmi ebaseadusliku annekteerimisega on Venemaa loonud endale nn lõunapoolse Kaliningradi ehk veel ühe sõjalise eelposti otse NATO piiril, seekord mere ääres;
3. on seisukohal, et muutus Musta mere piirkonna strateegilises olukorras ja sealne sõjalise olukorra areng annavad märku ulatuslikumatest ja süsteemsematest julgeolekuprobleemidest Euroopas; on seisukohal, et EL ja selle liikmesriigid peavad nendele probleemidele julgeolekumeetmetega vastama;
4. väljendab sügavat muret selle pärast, et Venemaa suurendab praegu oma kaitse- ja ründevägede kohalolekut Musta mere piirkonnas, ning kavandatud Musta mere laevastiku laiendamise ja ajakohastamise pärast, mis hõlmab kuue uue Rostov Doni ääres tüüpi diiselallveelaeva ja kuue uue Admiral Grigorovitš tüüpi fregati laevastikku lisamist; märgib, et õhuründevägede vahendite kohalepaigutamine ja Krimmi sõjalise taristu uuendamine tugevdab Venemaa sõjalist ründevõimet ja suutlikkust saata jõude väljapoole oma territooriumi;
5. märgib murega, et Venemaa on märkimisväärselt tugevdanud oma õhu- ja merekaitsejõudusid Musta mere piirkonnas, võttes kasutusele uued laevatõrjeraketid (mille laskeraadius on 600 km ja mis ulatuvad Bosporuse väinani) ning kindlustades, et Venemaa hävitajate kontrolli all on ligikaudu kolmveerand Musta mere piirkonna õhuruumist (praktiliselt kolmekordistades selleks lennuväljade arvu Krimmis); märgib sellega seoses, et Venemaa on tugevdanud oma sõjalist võimet nii strateegilises kui ka taktikalises mõttes: strateegilistest vahenditest võivad tiibrakette kandvad pikamaa pommituslennukid ja Musta mere läänekalda läheduses lendavad luurelennukid tungida kaugele Kesk-Euroopasse; taktikalise poole pealt kujutavad kaks merejalaväebrigadi, keda võivad toetada Mistral-tüüpi helikopterikandjad, maabumisel märkimisväärselt võimalikku ohtu;
6. märgib, et kui Venemaa kavatseb paigutada Krimmi mitmetise kasutusega relvasüsteemid, seab see kahtluse alla Venemaa head kavatsused teha edusamme mitmepoolses tuumadesarmeerimise kavas eelseisva tuumarelva leviku tõkestamise lepingu läbivaatamise raames ning õhonestab selles suunas juba tehtud pingutusi;
7. peab Venemaa hävitajate hiljutisi madalalt ühelende NATO sõjalaevadest ja uurimisplatvormidest Mustal merel selgeks märgiks Venemaa agressiivsemast hoiakust Musta mere piirkonnas ning hoiatab suurema eskaleerumisohu eest;
8. on sügavalt mures äärmiselt tõsise olukorra pärast Ida-Ukrainas, kus sõda põhjustab

Ukraina ja kogu piirkonna destabiliseerumist, sh ilmse kava pärast luua maakoridor, mis ühendaks Venemaa territooriumi Musta merega separatistide kontrolli all oleva Aasovi mere läänekalda (Mariupol) kaudu;

9. mõistab hukka asjaolu, et Venemaa toetab otseselt ja kaudselt separatistide tegevust, soodustades seeläbi sõja jätkumist; väljendab muret Venemaa toetatud separatistide kontrolli all olevas piirkonnas teadete kohaselt toime pandud sõjakuritegude pärast; nõuab tungivalt, et Venemaa kasutaks oma mõjuvõimu vaenutegevuse peatamiseks;
10. peab kahetsusväärseks seda, et Musta mere piirkonna julgeolekukoostööalgatused BLACKSEAFOR ja Black Sea Harmony, mille eesmärk on näidata maailmale, et Musta mere äärsed riigid suudavad võtta esmase vastutuse oma julgeoleku eest, on osutunud liiga nõrgaks ning on praegu seiskunud;

Kindel positsioon ja suhtlemine Venemaaga

11. rõhutab, et suhtlemine rahvusvahelises süsteemis olulise osaleja Venemaaga peaks pikas perspektiivis olema pigem koostööle suunatud kui konfliktne; on sellegipoolest seisukohal, et lühiajalises ja keskpikas perspektiivis peaks Venemaa hiljutisest tegevusest tingitud usalduse kaotuse tõttu koostöö jätkuma kahte tingimust arvestades: esiteks peab NATO tagama oma idaliikmetele tugeva strateegilise kindlustunde ja teiseks ei saa olla poliitilist lahendust, mis põhineks Krimmi ebaseadusliku annekteerimise tunnustamisel;
12. väljendab lootust, et 12. veebruaril 2015. aastal saavutatud Minski relvarahukokkulepet järgitakse ja seeläbi võidetakse aega läbirääkimiste teel poliitilise lahenduseni jõudmiseks;
13. on seisukohal, et kui Venemaa ei pea kinni Minski relvarahukokkuleppest ning jätkab Ida-Ukraina destabiliseerimist ja Krimmi ebaseaduslikku okupeerimist, tuleks sanktsioonide kohaldamist jätkata ja neid isegi karmistada;

Energia- ja merendusjulgeolek, julgeolek piiridel ja inimeste julgeolek Musta mere piirkonnas

14. kiidab heaks ELi energiapoliitika rakendamise, mille eesmärk on edendada kõikide liikmesriikide energiajulgeolekut; nõuab tungivalt, et liikmesriigid võtaksid meetmeid, et tagada nafta- ja gaasivarude kasutamise ja tarnega seotud tegevuse julgeolek Musta mere piirkonnas;
15. väljendab muret selle pärast, et nafta- ja gaasivarude kasutamine ja tarne Musta mere piirkonnas sõltub üha rohkem militariseerimise tasemest, mis kaasnes Krimmi ebaseadusliku annekteerimisega Venemaa poolt ja seal järgnevalt sõjalise võime suurendamisega;
16. rõhutab, et praegune kriis mõjutab koostööd teistes olulistes valdkondades, nagu piirihaldus ja julgeolek piiridel (eriti rände kontroll) ning võitlus ebaseadusliku kaubanduse ja organiseeritud kuritegevuse vastu;

17. kutsub Venemaad üles austama Krimmi kohaliku elanikkonna, eriti kohalike krimmitatarlaste õigusi, kellest tuhanded on tagakiusamise hirmus oma kodupaigast lahkunud ja otsinud varjupaika Ukraina muudes piirkondades;
18. palub Ukraina valitsusel kasutada kõiki tema kasutuses olevaid vahendeid, et uurida oma riigi territooriumil toime pandud sõjakuritegusid ja süüdlased vastutusele võtta;

ELi ja rahvusvaheliste osalejate roll

19. rõhutab, et Musta mere piirkond peaks olema ELi jaoks tõeline prioriteet; peab kehtivat Musta mere sünergia koostöövormi aegunuks; kordab oma üleskutset komisjonile ja Euroopa välisteenistusele koostada terviklik ELi strateegia Musta mere piirkonna jaoks;
20. rõhutab, et olenemata asjaolust, et Musta mere sünergia koostöövorm on praktiliselt seiskunud, peaks koostöö Musta mere piirkonna riikidega jätkuma; peab kiiduväärseks ÜJKP missioonide – ELi nõuandemissiooni, ELi vaatlusmissiooni ja ELi piirihaldamise abimissiooni – jätkumist, kuna need on olulised osad ELi lähenemisviisist, mille abil püütakse piirkonna pikaleveninud konflikte lahendada;
21. rõhutab, et NATO ja Ameerika Ühendriikidega kooskõlastamine on äärmiselt tähtis, sest Musta mere piirkond on Euroopa ja Atlandi piirkonna julgeoleku oluline osa; väljendab heameelt selle üle, et NATO on võtnud kohustuse toetada Musta mere äärsete riikide piirkondlikke pingutusi julgeoleku ja stabiilsuse tagamiseks; palub Euroopa Julgeoleku- ja Koostööorganisatsioonil (OSCE) laiendada oma Musta mere julgeoleku alaseid pingutusi;
22. väljendab heameelt NATO liikmesriikide võetud kohustuse üle pidada tähtsaks kollektiivkaitset ja järgida Washingtoni lepingu artiklit 5; kiidab heaks NATO Wales'i tippkohtumise otsuse kindlustunnet suurendavate strateegiliste meetmete ja valmisoleku tegevuskava kohta, mis on olulised elemendid enim mõjutatud NATO liikmesriikide julgeoleku jaoks; palub NATO-l jätkata küberkaitse- ja raketitõrjevõime arendamist, sh Musta mere piirkonnas, ning töötada välja eriolukordade lahendamise kavad asümmeetrilise ja hübriidsõja tõkestamiseks ja nende vastu võitlemiseks;
23. rõhutab, et NATO peaks säilitama oma üldise mere- ja õhujõudude ülekaalu Musta mere piirkonnas ning võime piirkonna üle järelevalvet teostada;
24. teeb presidendile ülesandeks edastada käesolev resolutsioon nõukogule, komisjonile, komisjoni asepresidendile ning liidu välisasjade ja julgeolekupoliitika kõrgele esindajale, liikmesriikide valitsustele ja parlamentidele ning kõikide Musta mere äärsete riikide valitsustele ja parlamentidele.